

3 ЖИТЯ ПЕРШОЇ КАНАДІСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ КОМУНИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Листи до "Українських Робітничих Вістей")

Мигаєво, 22. вересня 1922.

Дорогі Товариші!

Прошу вас помістити цей лист на сторінках "Укр. Роб. Вістей". Я списав був все, що я бачив в дорозі з Канади на Україну і хотів писати до "Укр. Роб. Вістей", але інші товариші випередили мене. Одиак я подаю тут ті свої враження, яких не подавали в своїх листах до Канади товариші. А не дивлячись на те, що від часу нашого виїзду з Канади минуло вже півроку, той час промайнув як стріла і мені здається, що я тут тільки один день.

Отже як кілька слів про нашу подорож власне про враження в "незалежній" Латвії і Москві. Корабель, на котрому ми їхали, прибув до Лібави в неділю рано 26. марта. Як тільки корабель причалив до пристані, на нім заграла оркестра, та так чудово заграла, що я ще чую цю мелодію. Поки матроси готували для пасажирів драбини, на березі збиралося тисячі людей голодних, холодних, обдертих і босих. Всі вони кидалися до нас в обійми за куском хліба. Се в Латвії, де є демократичне правління і не було посухи. З Лібави ми поїхали в Ригу, а з Риги до Москви. По дорозі можна було бачити таке, що серце радувалося і таке, що хотілося плакати. А найбільше такого, від чого сумно ставало на душі. Перед очима пересувалися різні картини, так як в кінематографі. Коли ми вже приїхали до Москви, де ми стояли три тижні, і ходили всюди, то гдісь все пером осядало, що-я там бачив. Був я в Кремлі, в Історичному Музею, на Красній Площі, бачив багато могил павших борців за пролетарську революцію. Між ними могилами є також могила Джана Ріда, а низше від Красної Площі в парку коло Кремля є вивчений камінь пам'ятки рижим пролетарським письменникам-учителям. Сей камінь досить високий і чотиригранний. На трох боках чистий, а на четвертій вписані імена пролетарських учителів: Маркса, Енгельса, Лібкнехта, Ляйпса, Бебеля, Кампанеллі, Моліе, Томаса Мора, Сен-Сімона, Фур'є, Жореса, Прудона, Бакуніна, Чернішевського, Лаврова, Михайловського, Пашанова і інших. Се всі померші пролетарські учителі, наука яких ніколи не вміє для пролетаріату.

З Москви ми приїхали через Київ і Жмеринку до Мигаєва, де і осіли, де маємо свій дім. Не дим, а дів одного поміщика, Німця Келлера. Сам Келлер підчас революції утік до Німеччини, а жінку його селяни убили. Тут лишився тільки один його син, який не раз приймав нас нашої роботи і одного разу заявив, що бажає вступити до нашої комуні. Але ми його не прийняли. В нашім помешканні є велика веранда, де наші хлопці сплять, втомившись цілоденною тяжкою працею — сплять на свіжій воздусі серед ароматного запаху цвітів. Весною будинок їх ранками задуває в ліску.

Ще хочу сказати пару слів з приводу листа т. Архима Юрченка в 64-ім ч. "Укр. Роб. Вістей". Сей лист нас дуже врадував, що в дадешніх закутках західної Канади є люди, котрі за нас не забули. А тут? Тут, в Мигаєво, сотки людей приходять до нас що дня і прикладають си нашої роботи, прикладають си, як ми оремо тракторами, сіємо, косимо і молотимо машинами. Багато хотіли б так само робити, але біда, що не мають чим і мусять обробляти землю примітивними способами. Правду ви, т. Юрченко, пишете, що тут степи травною поросли, де вже не був плуг через сім літ і жуть ті степи на ставлених робітників з Америки і Канади, на тих робітників, котрі ніколи не скажуть си, що їх болять руки або спина, але які скажуть си, коли не підлиш оливи. А на-

лявши оливи — гоїти дайте. Треба також, щоб з сими ставленими робітниками — машинами приїхали робітники працювати на сих степах. Тут тепер широке поле для політичної і економічної праці. Треба тільки, щоб зорганізувалися добрі, витривалі товариші, записалися машинами, енергією і приїхали сюди, на ці степи, працювати для користі пролетарської держави.

Л. Зубрицький.

Від Редакції. — Тов. Л. Зубрицький просить товаришів, хто має вірш п. й. "Герой" М. Хмурого, який свого часу був поміщений в "Укр. Цод. Вістях", щоб вислав йому, або навіть сама редакція "У. Ц. В."

Мигаєво, 3. вересня 1922.

Дорогі Товариші!

Жити нашої комуні розвивається. Збіжжя збирали ми вже все, крім кукурузи, котра ще на полю. Урожай сего року був не зовсім добрий, багато пошкодила посуха, яка тривала через цілий два місяці перед живими. "Все-ж наша комуні є забезпечена від голоду до нового врожаю, бо ми на молотили 3.000 пудів зерна, крім кукурузи, яка ще не зібрана. Сіна скопили 250 десятин, яке зложили в 10 стирт, що на канадський вагу буде около 900 тон. Коний маємо 16 штук, а рогатого скота 14 штук. Озимини сіємо 250 десятин.

Всі наші товариші працюють і стараються відбудувати господарство якнайліпше. Ціль, з якою ми виїхали з Канади на Радянську Україну, здійснюється. Ми раді бачити тут більше, ніж старі комуні з Канади, котрі приїхали сюди працювати для добра робітничо-селянської революції. Ми додержали свого слова і будемо далі працювати. Ми посилаємо сей лист вам, товариші, як свідчення нашої щирої діяльності і разом з тим віримо, що він замкне горла тим "патріотам", які пишуть в своїх шмагтах різні брехні про нашу комуну. Ми знаємо, що свідомі робітники не вірять сим брехням і не повинні вірити. Ми отримуємо тут "Українські Робітничі Вісті" і находимо відповіді "Укр. Голосів" про нашу комуну. Дивно, як може "Укр. Голос" годувати таких брехнями своїх читачів, так без чести і сорому обдурювати їх. Як бачимо з "Укр. Роб. Вістей", "Укр. Голос" пише, що нашу комуну не впустило до СРСР, що нас о-граблено і т. п. брехні. Нас ні-де не задержано, а наобороти, нас прийнято дуже радо. Всі річ-ки, котрі ми закупили, ми привезли на місце призначення. Ми вже написали кілька листів до Канади і тепер всі мають нагоду пересвідчитися, як потрапляють брехні заводів брехунів з "Укр. Голосу".

Товариші! Ми дуже раді, що ми тепер на свободі в пролетарській республіці, бо тут дійсно свобода для робітничої класи. Тут нема чужинців ані рабів, тут всі рівні. Ви знаєте, товариші, скільки крові пролила робітничка класа радянських республік в обороні республіки і свободи, якою ми, приїхавши з заграниці, користуємося тепер нарівні з всіми робітниками. Много крові пролилось в обороні тої землі, котру дала нам тепер радянська республіка, яка прибрала нас, пролетарів, як добра мати приймає своїх рідних дітей.

Товариші! Читайте і попірайте "Українські Робітничі Вісті", котрі щиро борються за правду і побивають "патріотичні" брехні. Товариші, все, що пишуть "Укр. Роб. Вісті" про Радянську Україну, є дійсна правда. Ми тепер на власні очі бачимо, як тут дійсно справа має си в той сам час отримуємо "Укр. Роб. Вісті" що тижня. Положене тут було дуже тяжке з відомої всім причини — посухи, і тепер же

тяжко, бо треба цілі роки, щоб відбудувати те, що зруйнували контрреволюційні банди Денікіна, Врангеля, Петлюри і різкі дрібніші банди, а відтак добили ще страшні посухи. Тому то і тепер є бажаним, щоб сюди їхали люди з різними машинами, але щоб і хали дійсні люди, здорові фізично і морально, а не слабодухи. Слабодухів тут не треба, але людей, які готові перенести для добра пролетарської держави різні недоліки, які можуть їх стрінути. Отже кріпкі, загартовані, елі маються средства на закупку машин, нехай їдуть сюди, а слабодухи нехай ліпше не виривають си.

Посилаємо всім ширим товаришам наше поздоровлене.

Никола Білінський.

В листі до т. Навізівського т. Білінський між иншим пише:

Не писав, бо не мав часу. Тепер дещо розгладив си в окрузі, якою положено, говорив з селянами і партійними товаришами. Положене на Україні до жив було дуже критичне з браку хліба. По жнивях стало о много ліпше, хоч жинва не була, такі, яких сподівалися. Посуха знова много пошкодила. Все-ж сей рік буде декільки для селян і робітників в містах, як минулий. Ми сподівалися много зерна, але що спалахнула збіжжя. Що посилає раніше, то гарно вродило, а що пізніше, то слабо.

Щодо політичного положення, то біда та вся стоїть за радянською владою і много вулх куркулів також стають прихильниками; а то з тої причини, що зменшено продподаток. Ви знаєте, що богац не хоче розстатися з приватною власністю, але скоро він мусить забути за приватну власність на землю.

Свобода для робітників широка, але тільки для тих, що розуміють свободу. Для нашої комуні місцеві товариші дуже добрі і стараються си її помогти чим тільки можуть. Наша комуні зацікавлена цілий Одеський район і на неї дивлять си, як на візирі. Много дописів було в радянських газетах про нашу комуну. Писало си, як ми жиемо спільно, як всі обідаємо за одним столом, як працюємо і т. п. Одним словом дивлять си на нас, як на чудо. А харківська газета "Селянська Правда", яка помістила статтю про нашу комуну, дала її заголовком "Чудо в Мигаєво".

Если-б там організувалася група для прилучення до нас, то постарайте си, товариші, вислати до нас дійсних товаришів, а не таких, які хотіли-б попри групу вернутися на Україну до свого села. Нам треба таких людей, які стали-б разом з нами до праці.

РАДЯНСЬКА ВЛАДА І РЕАКЦІЙНА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ.

Харківські "Вісті" пишуть: "На п'ятому році нашої революції ми добре знаємо, як дорогі нам інтелігентські сили. Радянська влада приймає охоче кожного, хто хоче допомогти в гігантській праці, що її тепер виконує радянська влада. Але робітничка класа не дозволить нікому, навіть спеціалістам, собі на шию. Тим, що знають мови, філософію та взагалі здатності, але пробувають викликати знову громадянську війну, ми кажемо: "Руки геть!"

В сьому напрямі і висловив си Зіновєв на пленумі петроградської ради: "Ми викали суворих заходів з свого боку до буржуазних інтелігентів, вислали їх поза межі радянських республік. Сім самим ми їм сказали: "Ідуть у країни свободи", де можете вічно служити капіталові, який вам так милий і добрий!"

Кожний інтелігент, хто би він не був, який бажає працювати з нами, буде прийнятий нами по братньому.

Товариші! Відновляйте реєстрацію на "Українські Робітничі Вісті".

СПРАВИ КИТАЙСЬКІ.

За останні роки Китай в сфері міжнародної політики, а головним чином, в сфері впливу тої чи иншої капіталістичної держави звертає на себе увагу не одного хижака міжнародного капіталу.

В Китаю, особливо, зустрічають си інтереси Японії та Америки, які за пановане в Азії і зокрема в Китаю можуть такі вчепити си одна друти в карк. Китай до 1911 року був імперією, де панувала 300 років манджурська династія, але революція зміла сю династію і в Китаю встановив си республіканський лад, та проте революція не знищила тої системи, що була при імперії — мандарино. В Китаю і зараз мандарини (намісники) відіграють велику роль і в спілці з чужоземними капіталістами торгують китайським народом і добром на право і на ліво.

Чужоземці по революції влізли до Китаю, щоб визискувати його на загальноєвропейський капіталістичний лад, та так влізли, що в столиці Китаю — Пекіні заснували свій "Польський Квартал" зі своєю охороною, арматами, кулеметами і иншими "доказательствами" і почуваючи себе цілком безпечно, опугали Китай павутиною кабальних договорів в роді з мандаринами, але на се все дає відсіч молода китайська буржуазія, якій невідно, щоб китайський пролетаріат експлуатував чужоземці, ліпше щоб вони сами наживали скажені лихварські прибутки, тим більше, що китайський пролетаріат темний і забитий, оскільки там пролетаріат забитий свідчить телеграма англійської газети "Дейлі Геральд" з 9. серпня, де сповіщає си, що в Шанхаю 20.000 робітників застрайкувало, а до сього часу вони працювали по 13 годин у день, замість 8 годин!

Крім того, поступове суспільство Китаю — студентство, учителі і взагалі інтелігенти ведуть боротьбу з чужоземними опікунами. До революції Китай був типовою країною натуральною господарства, там не було великих фабрик і заводів, але по революції він сильними кроками почав перебудовуватися на капіталістичний лад. Здебільшого капіталістичні підприємства знаходять си в чужоземних руках, головним чином американських.

В Китаю є невичерпані природні багатства: кам'яного вугля. Там, наприклад, є більше, ніж по других державах, ліса, риби, футра, шовку і ин. Сі всі багатства не дають спокою міжнародним хижакам — капіталістам, головним чином, Японії і Америці.

Кім того, Китай з його громадянською лютістю (Китайці наховують щось около 600 мільонів, тобто майже третина всіх людей на землі) — се просто невичерпані запаси людності і от кождому хочеть си по своєму сей запас використати, для капіталістичних держав — се значить цілком забезпечений ринок для збуту своїх товарів. Маючи се на увазі Японія і Америка і пнуть си одна перед другою, щоб заводити Китаю.

Японія претендує на Китай, бо мовлять, Китайці такж жовті як вони і Японія над усіма жовтими народами хоче панувати. До того-ж Японія є суцільною Китаю, а позатим у спільноті капіталістичного розвитку Японії цілком вбив її в голову, що вона мусить стати "великою державою" і бути на чолі азійських народів і в першу чергу над Китаєм.

Щоб досягти сього вона не зупинялась ні перед чим — роздувала громадянську війну в Китаю, користувалась сям і грабувала Китай, ввела свої війська на китайські території, не можучи закарбувати Китай економічно, бо у Японії не вистарало ні економічних сил, ні техніки, ні культурних сил. Та потім — що таке Японія в порівнянню з Китаєм?.. Шось маленьке, жовтеньке, безсиле і, дачу і він хоче сперти си на

жорстоке; почуваючи свою безсилість — Японія не могла видержати марки "великої держави" і кинулась грабувати Китай в відкрити серед білого дня, як останна злодюжка і сим склала до себе ненависть з боку кожного Китайця, навіть слово "Японія", "Япо-нець" говорить си в Китаю з презирством на устах...

Се все бачили мудрі американські Янки і рішили Китай прибрати до своїх рук цілком в инший спосіб.

На віх — перехрестках вони кричать, що Американці перші друзі і приятелі Китаю, крім добра вони Китайцям більш нічого не бажать і коли була в сьому році Вашингтонська конференція — Америка постановила, щоб чужоземні війська (японські) були виведені з Китаю. Крім того, вона зобов'язала си допомогти Китаєви виплатитися з боргів.

Прямо джентельмені (вчільні панки) тай годі! А те, що вони хочуть Китай зробити своєю колонією — сього сі "джентельмені" не кажуть, про се вони мовчать, мовлять, за їх доброту Китай такж протягне до них лапки, а потім може й заболить — та буде пізно...

Америка рішила завоювати Китай мирним шляхом без крові. Треба віддати Американцям справедливість: провадять вони справу чисто, можна сказати, справа веде си в білих рукавичках по джентельменськи!...

На агітацію доларів не жадають, крім того, сотнями будують в Китаю школи, лікарні, засипають населене своєю пресою. Рокфеллер (американський мільярдер) збудував в Пекіні величезний інститут, де вчить си китайська студентська молодь, вся преса кишить тим, що без Америки "сильною культурною державою" Китай не стане, посилає в Китай своїх інженерів, техніків, учителів, місіонерів, а китайський молоді, яка їде учиться до Америки, дає матеріальну підтримку, все се звичайно робить си з тим, що коли Америка накладе свою лапу на Китай, то, великою лиховою поверне си всі видатки, тай зараз — повертає!.

З боку дивлячись, так Америка з Китаєм неначе-б то й у дружбі, але Америку непокоїть те, що Китай має за сусіда СРСЮСЬКОЮ Росією.

Ок! Се її страшно непокоїть, але вона виду не показує і рішила так — чисто по "джентельменськи" запитати китайський нарід, як він дивить си на союз з СРСЮСЬКОЮ Росією.

Не так давно в цвітні і маю місяцях сього року Американці під стягом вправ в посілах англійської мови китайської молоді влаштували диспут (суперечку) у всекитайському масштабі на тему "Союз Китаю з Росією".

До сього диспуту Американці вели шалену пропаганду і справи неначе стояли як казуть замами — майже все китайське суспільство було підготовлено, так, що Китай не має чого перти си в спілку з СРСЮСЬКОЮ Росією.

Ісправді — "Що може дати військовий союз з СРСЮСЬКОЮ Росією?" — запитували Американці і відповідали — "нічого, бо у Росії далеко менше армат, військової флотії, аеропланів і т. д. ніж в Америці. Що може дати торговельний союз? Нічого, бо СРСЮСЬКА Росія бідна, а ми Американці багаті!"...

І ось настав день генеральної диспуту, все йшло-гладко і вже майже прийшли до того висновку, що з Сов. Росією не має чого тримати спілки.

Аж ось виходить на трибуну молодий юнак — представник китайської соціалістичної молоді і каже: "Не в тім річ, що в Америці більше армат, товарів і золота, а суть в тому, що в Росії революція, чого не має в Америці і Китай має те спільне, що Радянська Республіка визволилась від чужоземної опіки шляхом боротьби, а Китай ще треба виконати сю замислене, жовтеньке, безсиле і, дачу і він хоче сперти си на

Революційну СРСЮСЬКУ Росію. Горячими оплесками слухачі зустріли сі слова і всі висловились за Союз з СРСЮСЬКОЮ Росією. Що в Китаю великі співчуття до Радянської Влади — свідчить той факт, що китайськими робітниками і молоддю зібрано 80.000 доларів на користь голодуючих в Радянських Республіках.

На наші гроші се приблизно 400 мільярдів рублів. Зараз на Далекий Схід поїхав представник СРСЮСЬКОЇ Росії тов. Пюффе, який має також уповноважене для ведення переговорів з Китаєм і ми певні, що з Китаєм будуть заведені нормальні зносини на основі рівноправності і невтручання у внутрішні справи обох держав, що надасть більше сміливості Китаєви розмовляти з своїми чужоземними опікунами, яких він там хоче спекатись...

S.

В НІМЕЧЧИНІ.

Боротьба з капіталом в Німеччині.

В зв'язку з погіршенням економічного стану в Німеччині в Кенігсбергу, Хемніці, Еслінгені відбулись пленарні засідання фабрично-заводських комітетів, де було ухвалено: приєднати си до революційних вимог берлінських фабрично-заводських комітетів.

Представники партії незалежних і партії соціал-демократів більшовисти, всіма силами намагаються си припинити вплив комуністів, який щораз більше зростає по фабрично-заводських комітетах.

Одначасно з сям в Німеччині зростає рух проти збільшення робочого дня, шляхом введення позачергових годин, яке було ухвалено профспілковими органами. В Рурському окрузі та в вуглевому районі Саксонії всі угоди між власниками та підприємцями профспілок про заведення позачергових годин були скасовані. Робітники кількох Вестфальських шахт, що їх хотіли примусити виконувати позачергову працю, оголосили страйк.

П'ять мільйонів громадян, що потребують допомоги.

Канцлер Вірт повідомив, що число громадян в Німеччині, які потребують допомоги, досягає 4—5 мільйонів людей. Більшість з них скуплено по великих містах. Страждання та жиди, сих громадян зимою того року набрали нечуваних розмірів.

Лікарський огляд дітей шкільного віку в Карлсруге знайшов серед них 2.000 слабих на туберкульоз, малокров'я й загальне виснажене через недодане. Звичайний рівень здоров'я німецьких дітей мало що вище від здоров'я дітей Австрії, або голодних місцевостей Росії.

Демонстрація протесту проти дорожнечі.

В Берліні перед ратушем відбулась сі демонстрація протесту робітників проти дорожнечі.

По провінціях містах виникло багато демонстрацій проти дорожнечі, що закінчується си сутічками з поліцією.

Економічне становище країни.

В своєму докладі про економічне становище Німеччини, вилгошеному в комісії райхстагу, німецький міністер народного господарства заявив, що під покровом нібито добробуту німецької промисловості таїть си багато небезпек для економічного життя країни. Докладчик вказує на надзвичайний зріст цін і заробітної плати, що в зв'язку з иншими явищами може привести до великих заколотів по всій країні. Не зважаючи на всі труднощі, зв'язані з переведенням в життя ріжних проєктів, скерованих до обмеження торгу чужоземними грошима, уряд не може залишити си бездіяльним і повинен вжити надзвичайних заходів, щоб припинити сю спекуляцію, яка щораз зростає. Наприкінці міністер вказав на те, як непо-мірно збільшують си цифри

привозу: так за першу половину року одного лише вугля, заліза та цементу привезено до Німеччини на 4 мільярди марок.

ЖАНДАРМСЬКІ ТОРТУРИ В ДУБЛЯНАХ.

Жандарм чи конокрад? — Шкода замінена в тюрму. — Тортури невинних. — Пані комендантова кричить: "Kłóć żelazem w pięty".

Вночі з 1. на 2. вересня напало кількох селян з села Дубляни в товаристві жандарма дублянського постерунку на селянина до сіножати рільника з села Горднів, який нас там свої коні, та почали в немілосердний спосіб окладати його палицями. На крик битого надбігло більше його односельчан, що також пасли свої коні на сіножати. Сіножати се "власність" дідача Созанського з Корналевич, яку він внарендував Дублянам, не ручаючи за отаву, бо як сам говорив, ніколи її не косив, бо гордились ноцують там з кінями. Але дублянці завзяли си заробити дещо та вибрали си вночі з жандармом. Коли взяли си згнати коні, а потім і бити селяного, прибігли нічільники, о-боронили битого, та думаючи, що се конокрад за перебранням за жандарма, обезоружили його та потурбували не але. Поді си прибрала як найгірші наслідки, бо ранком явили си в селі жандарми з Дублян, Калінової та Самбора, щоб виловити тих, що побили жандарма. Забирали людей з поля, дороги чи хати, арештуючи в сей спосіб 11 людей, яких били палицями і завели до шкільної салі та її замінити в тюрму. По цілоденним в'язненню закованих в школі, перепроваджено їх до Дублян на постерунк. Там щойно жандарми випивши горілки, стали переводити егзекуцію над арештованими, горлаючи: "Kłóć z kabanów musi tu skończyć". Першого Івана Соїку забрали в особну кімнату, побили по лицю, зв'язали руки під коліна, вложили цівку з кріса і руки до неї, прив'язали, а потім били, кудли їхали пополю, затикаючи катованому уста, щоб приглушити розпучливий крик. Як довго змушували си, побитий не пам'ятає, а жінку його, яка ранком принесла йому харч, прив'язав жандарм Фіц слонами: "Idź stąd k...a ci mac, Niech on zdechnie z głodu". Так змушували си і над иншими в'язнями, лаючи їх останніми словами. Одного з арештованих, Бабяка, відставили до Самбора, инших пустили, грозючи їм, що коли відважуть си розголошувати про побіт, то буде біда. Не зважаючи на се, покатовані віддали справу адвокату. Той смілий крок побитих спровадив жандармів знову, які забрали 6. вересня ще трох годо-дарів.

Одного з них Брикайла Івана при протоколі в вийта жандарм Фіц був в лице. Характеристичне се, що на постерунку в Дублянах жінка команданта заохочувала свого чоловіка "kłóć żelazem w pięty" арештованого латинника Івана Калінінського. Трох арештованих досі карає си в тюрмі.

НОВА ДРАМА.

Вже вийшла з друку і продається в редакції "Укр. Роб. Вістей" нова книжка п. н.:

ПЕРЕД БУРЕЮ

Се се драма на чотири дії, яка малює боротьбу робітників в Росії за часів керешини, на передодні пролетарської революції. Тому вона і називається "Перед Бурею". Драма ся надасть си до вистав.

Ціна примірника 35 ц.

Замовлення шліть сейчас же на адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Fritchard & McGregor
Winnipeg, Man.